

**Kolding
Kommune**
en del af trekantområdet

Vi designer livet

Kolding Kommunes

Tilgængeligheds- strategi 2018-21

Fysisk tilgængelighed
i Kolding Kommune

Forord

Tilgængelighed handler om at alle borgere i Kolding Kommune skal kunne deltage i samfundslivet på lige fod. Vi ønsker at være en kommune, hvor man som borger kan færdes sikkert og trygt – uanset funktionsevne.

Tilgængelighed handler derfor om, hvordan vi i Kolding Kommune 'indretter' kommunen; vores bygninger, fortove, gågader, stisystemer, grønne områder og transporttilbud. Men tilgængelighed handler ikke kun om sten og beton. Det handler også om 'bløde værdier' såsom fællesskaber, rummelighed, pårørende, frivillighed og information.

Målet er, at du trygt kan deltage i kulturtilbud, sundhedstilbud, sociale fællesskaber, fritidsaktiviteter, shoppe, nyde naturen og deltage i bylivet – uanset om du sidder i kørestol, er blind eller døv, bruger rollator eller stok, har læsevanskeligheder eller lider af en psykisk sygdom.

Tilgængelighedsstrategien er blevet til i et tæt samarbejde med forskellige handicapgrupper. Den tager blandt andet afsæt i praktiske erfaringer fra gåture i byen sammen med Inge-Mette Ohrt Rasmussen, der er blind, Verner Thune, der sidder i el-kørestol, Inge Carlsen, der sidder i en manuel kørestol og Jørgen Meier, der kommer rundt på en el-crosser. Den bygger også på input fra Handicaprådet, handicaporganisationer, Ældrerådet, Udsatterrådet, byens borgere, fagpersonale med flere.

Vores erfaringer viser, at forskellige handicapgrupper har brug for forskellige tilgængeligheds løsninger. Inge-Mette har brug for tydelige markeringer i underlaget, der kan guide hendes blindestok, mens Verner har brug for en jævn overflade til sin kørestol. Men alle handicapgrupper har – nøjagtig som andre borgere i Kolding Kommune – behov for at komme ud, at komme frem, at komme rundt og at komme ind. Tilgængelighedsstrategien bygger på disse temaer. Tilgængeligheden skal gælde fra du træder ud af din hoveddør til du igen er hjemme. Det er en kompleks udfordring!

Tilgængelighedsstrategien danner rammen for, hvordan vi arbejder med tilgængelighed i Kolding Kommune; hvordan vi tænker tilgængelighed ind i byggeprojekter fra start, hvordan borgere inddrages mest muligt når nye tilgængeligheds løsninger udvikles og hvordan information kan give overblik og tryghed for borgere med funktionsnedsættelse. Tilgængelighed er ikke noget, man kan tilføje i byggefasen eller efter åbningsceremonien – tilgængelighed skal følge med allerede fra de første stregtegninger.

Følg med i tilgængelighedsarbejdet på hjemmesiden www.kolding.dk/tilgaengelighed

God læselyst!

Lis Ravn Ebbesen
Formand for Social-
og Sundhedsudvalget

Knud Erik Langhoff
Formand for Teknikudvalget

Indhold

Indledning	side 1
Bærende værdier	side 2
På tilgængelighedstur	side 3
Sammenhængende tilgængelighed	side 9
At komme ud ...og hjem igen!	side 17
At komme ud (af sit hjem)	side 19
At komme frem (til en destination)	side 21
At komme rundt (på destinationen)	side 23
At komme ind (i bygninger)	side 25
Giv os et praj!	side 28

Indledning

'Fysisk tilgængelighed handler om at tilpasse og tilrettelægge samfundets omgivelser, så de inkluderer personer med handicap'

Danske Handicaporganisationer

Bedre tilgængelighed er ikke kun værdifuldt for borgere med fysisk funktionsnedsættelse – også andre kan have gavn af bedre tilgængelighed i de fysiske omgivelser: Den udviklingshæmmede borger, den psykisk syge borger, borgeren med astma- eller allergi, den højgravide kvinde, familien med barnevogn, den ældre borger eller borgeren på krykker.

Tilgængelighed handler om, hvordan vi i Kolding Kommune indretter og former vores bygninger, byrum, udearealer, naturområder og transporttilbud, så vi mindsker fysiske barrierer og uhensigtsmæssig indretning. Der er først tale om god tilgængelighed, når alle – uanset evne – oplever god fremkommelighed i Kolding Kommune.

Men tilgængelighed er ikke kun ramper, ledelinjer og brede døråbninger. Det handler også – og måske især – om tryghed. At være tryk ved at køre i sin kørestol, at vide hvor der er handicaptolletter i midtbyen eller at du på forhånd kan finde de nødvendige informationer på internettet.

Så både den rigtige rampe og den rette information skal være til stede så du er tryk ved at bevæge dig ud i Kolding Kommune, uanset din funktionsevne. Vores indretning af byen er et middel til målet: At du føler dig tryk og velkommen i Kolding Kommune.

1 ud af 3

Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (SFI) vurderede i 2013, at cirka 30 % af os har en selv vurderet fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse¹ - mange med særlige behov i de offentlige rum. Oveni det tal kommer særlige behov hos den højgravide, kvinden med barnevognen, den ældre og den kortvarigt syge borger.

1 'Hverdagsliv og levevilkår for mennesker med en funktionsnedsættelse', SFI 13:26, 2013. pp. 53.

Bærende værdier i vores tilgængelighedsstrategi

Med afsæt i dialog, workshops og gåture med borgere med særlige behov, er vi i Kolding Kommune kommet frem til en række bærende værdier som skal gennemsyre vores tankegang og arbejde med at løfte tilgængeligheden i Kolding Kommune:

- Tryghed** • Via information og godt tilgængelighedsdesign
- Sammenhæng** • I aktiviteter og tilgængelighed
- Rummelighed** • Vi er alle forskellige
- Synlighed** • Mere oplysning om tilgængelighed
- Ligeværd** • Der skal være plads til os alle
- Medinddragelse og samarbejde** • Helt fra start

På tilgængelighedstur

med Inge, Inge-Mette, Jørgen og Verner

Inge og ledsager må ofte navigere uden om skilte, pæle, butiksinventar og parkerede biler på fortovene – også selvom det betyder, at de må gå ud på kørebanen. Men når de skal navigere uden om skilte eller passere smalle passager, kan kørestolens hjul nemt sætte sig fast i riller og huller i brostenene langs vejbanen. Det er både uhensigtsmæssigt og utrygt for Inge og ledsager, men nødvendigt for at komme rundt.

Jørgens færden i de offentlige rum er bestemt af, hvor der er jævnt underlag at køre på. Brosten, ujævnheder, huller og kanter begrænser hans færden og leder ham ofte på omveje. Særligt brosten giver rystelser, som føles så voldsomme i en kørestol eller el-crosser, at Jørgen helt undgår at køre på disse områder. Derfor er en linje af jævn belægning indlejret i brostenene (og andre slags ujævn terræn) af stor værdi for Jørgens frihed.

Inge-Mette har behov for flere retningsgivere — såsom ledelinjer — i sin færden i de offentlige rum. Men også selve udformningen af ledelinjen har stor betydning. Utydelige ledelinjer eller ledelinjer med for store mellemrum betyder, at blindestokken kan svinges uden overhovedet at støde på en 'knop' i belægningen.

Inge-Mette kan derfor ende med at gå hele strækningen uden at støde på knopperne i underlaget — og derfor helt uden at opdage ledelinjen. Derfor er detaljerne vigtige!

Verner skal bruge en rampe på begge sider af vejen, hvis han skal fra det ene fortov til det andet. Og når han skal op og ned af ramperne, skal kørestolen helst stå vinkelret på rampen, for at Verner ikke vælter. Kører Verner skævt ned over en høj rampe med bare en smule fart på, så vælter kørestolen.

Adgangsforhold og indgangsforhold har stor betydning for Jørgens færden i de offentlige rum. Jørgens el-crosser fylder meget, og han har derfor brug for god bredde og jævne overgange for at kunne passere. De krav opfylder mange elevatorer heldigvis i dag. Men Jørgens adgang til elevatoren er kun mulig med et hjælpemiddel.

Sammenhængende tilgængelighed

Det er vigtigt at have farbare og niveaufrie gangarealer i byerne, som både har jævn overfladebelægning, taktil vejledning til synshandicappede og en vis bredde til kørestole, barnevogne og lignende. Gangarealet skal være sammenhængende, dvs. uhindret af blokerende byinventar såsom skilte, pæle, bænke og lignende.

Men kravet om et tilgængeligt gangareal gælder i lige så høj grad uden for byzonerne. At komme rundt kræver, at man tænker i sammenhængende fremkommelighed – med respekt for mange forskellige behov.

Viuf hovedgade og Ødis sø

Der skal være plads til os alle. Og byens mange aktører har alle forskellige behov. Er man borger med særlige behov, har man ofte brug for et overblik over de offentlige rum, som man færdes i. Der findes mange steder, hvor der ikke er etableret et sammenhængende og uhindret gangareal. Her kan især skiltning med symboler og/eller lyd hjælpe på vej. Hvilken retning skal man gå? Hvor findes det nærmeste handicapegnede toilet? Hvor kan man komme over vejen som blind? Er der en rampe ned fra fortovet til vejen et sted i nærheden?

Vamdrup

En niveaufri fodgængerovergang med forskellige belægninger ved fortovets kant, gør det muligt for kørestolsbrugeren at komme problemfrit over vejen – Samtidig betyder forskellen i belægningerne, at en borger med blindestok mærker en forskel, når stokken rammer brostenene, og bliver opmærksom på fortovets kant ud til vejen.

Kolding

Christiansfeld

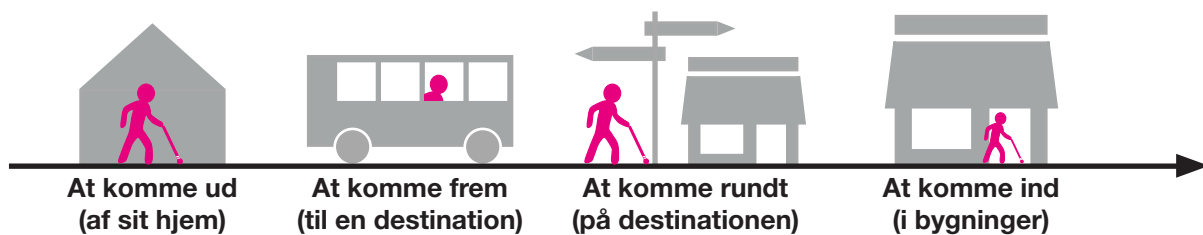
Tilgængelighed skal gå hånd i hånd med byens æstetik. I Lindegade i Christiansfeld er tilgængeligheden tænkt ind i belægningen, sådan at brostensbelægningen er farbar, også selvom man sidder i en kørestol eller anvender rollator. Det jævne gangareal danner et net af uafbrudte ruter, som gør den brostensbelagte by nem at komme rundt i for mange borgere med særlige behov.

At komme ud ...og hjem igen!

Mange kommuner har tilgængelighedsstrategier opdelt på byrum, grønne områder, vej og park og bygninger. Vi griber det anderledes an. Denne tilgængelighedsstrategi tager udgangspunkt i dine 'fodspor'. Fra du planlægger en tur ud af huset til du igen er hjemme. Målet er, at du oplever din omverden som tilgængelig, fra du træder ud af din hoveddør, til du igen er hjemme på din adresse.

Derfor bygger denne tilgængelighedsstrategi på temaerne:

- **At komme ud**

- mod, lyst og evne til at opsøge og deltage i fællesskaber, kulturtilbud og byliv.

- **At komme frem**

- mod, lyst og evne til at bevæge sig fra A til B på egen hånd eller med transport.

- **At komme rundt**

- mod, lyst og evne til at bevæge sig rundt og finde rundt i Kolding Kommune.

- **At komme ind**

- mod, lyst og evne til at bevæge sig indenfor – på lige fod med alle andre.

At komme ud er et tema, som handler om at sætte mere fokus på information om tilgængelighed og handicapforhold, for at understøtte din lyst og evne til at komme ud fra din bopæl.

F.eks. online oversigt over adgangsforhold, parkeringsforhold og handicaptolletter.

At komme frem er et tema, som handler om at sætte mere fokus på gode fysiske rammer, som gør det trygt at komme fra din bopæl og frem til en destination - uanset transportform.

F.eks. mere fokus på kompenserende kørselsordninger og frivillighed.

At komme rundt er et tema, som handler om at den fysiske indretning på en given destination er nem og overskuelig, så du kan komme rundt (og finde rundt).

F.eks. mere fokus på tydelig skitning, ramper og ledelinjer samt placering af by- og butiksinventar.

At komme ind er et tema, som handler om at adgangen til bygninger, events og lignende tilgodeser særlige behov, så alle kan komme ind og være med.

F.eks. oversigtskort over bygningers adgangsforhold samt krav om tilgængelighed ved events.

Når vi i Kolding Kommune bygger nyt eller renoverer, hvad end der er tale om ude- eller indearealer, skal de fire temaer – og de bærende værdier – tænkes ind helt fra planlægningsfasen!

At komme ud

– mod lyst og evne til at opsøge og deltage i fællesskaber, kulturtilbud og byliv.

At komme ud handler om at borgere med særlige behov skal have lyst til, og mulighed for, at deltage i samfundslivet på lige fod med andre borgere i Kolding Kommune. Borgere med særlige behov skal føle sig trygge og ligeværdige når de deltager i samfundslivet.

At deltage på lige fod betyder, at ens handicap træder i baggrunden og at man deltager i samfundslivet som forbruger, tilskuer, frivillig, patient eller debattør som alle andre borgere i Kolding Kommune. Det er derfor vigtigt, at de fysiske og tekniske forhold indrettes så der ikke skal tages særlige hensyn til den handicappede borger. Og det er ligeledes vigtigt, at ledsagerordninger og andre hjælpeforanstaltninger indgår som naturlige elementer i den handicappedes deltagelse i samfundslivet.

At føle sig tryk handler blandt andet om, at man hjemmefra kan finde information om der, hvor man skal hen – om der er trin eller andre niveauforskelle - hvordan man kommer derhen – om der er blindskrift på elevatorknapperne – om der er teleslynge til foredraget – om der er vejarbejde eller smalle fortove på vej derhen – eller om der er handicapegnede toiletter.

Men tryghed kan også handle om sikkerhed - at man som blind føler, at vejen derhen er sikker eller at man som kørestolsbruger kan se, at flugtvejene i bygningen er 'kørestolsegnede'.

At komme ud handler derfor om at føle sig tryk og ligeværdig. Det handler om, hvordan vi indretter Kolding Kommune, så borgere med særlige behov allerede hjemmefra føler og oplever at de har lyst til at deltage i samfundet på lige fod med alle andre borgere.

Vi vil i Kolding Kommune:

Samle relevant information til borgere med særlige behov på:
www.kolding.dk/tilgaengelighed

Skabe overblik over byens tilgængelighed, f.eks. via grafiske kort og oversigter over adgangsforhold, handicapegnede toiletter, elevatorer mm.

FN resolution 1993

'Betegnelsen handicap betyder tab eller begrænsning af muligheder for at deltage i samfundslivet på lige fod med andre. Den beskriver relationen mellem et menneske med funktionsnedsættelse og dets omgivelser'

At komme frem

– mod, lyst og evne til at bevæge sig fra A til B på egen hånd eller med transport.

At komme frem handler om at borgere med særlige behov skal have lyst til, og mulighed for, at bevæge sig fra eget hjem til et givent bestemmelsessted – i bil, kørestol, gående, via offentlig transport, med handicapkørsel eller andre kørselsordninger.

At komme frem handler i høj grad om de fysiske forhold i Kolding Kommune – at der er nok handicapparkeringspladser, at ramper og nedkørsler fra fortove er egnede til kørestole, at der er ledelinjer og lydfyr til borgere med synshandicap, at informationstavler kan guide hørehæmmede og at offentlig transport i videst mulig omfang indrettes så handicapegnet som muligt.

Nogle gange kan du som borger med særlig behov ikke anvende de almindelige tilbud – f.eks. bybusserne. I de tilfælde er det vigtigt at handicapkørsel og andre kompenserende kørselsordninger fungerer 'lige så godt' som almindelig offentlig transport.

At komme frem handler derfor om at have lige muligheder i forhold til at komme fra A til B. Det handler om, hvordan vi i byplanlægningen også ser byen med den synshandicappedes, kørestolsbrugerens eller den psykisk syges briller. At vi inddrager borgere med særlige behov i planlægningsfasen, når vi bygger nye fortove, etablerer nye fodgængerovergange, laver parkeringspladser eller fastsætter forholdene for handicapkørselsordninger.

Vi vil i Kolding Kommune:

Sætte fokus på antallet og placeringen af handicapparkeringspladser.

Sætte fokus på at fortove altid skal være en farbar vej for borgere med særlige behov.

Sætte fokus på, hvordan offentlig transport og kompenserende kørselsordninger (f.eks. handicapkørsel) bedst muligt ligestiller borgere med særlige behov med andre borgere i Kolding Kommune.

Handicapkørsel omfatter 104 ture om året og er til borgere, der ikke kan anvende offentlig transport. Læs mere på www.kolding.dk/flextur
Derudover findes der andre kompenserende kørselsordninger.
Kontakt Senior- og Sundhedsrådgivningen på telefon: 79 79 84 50 eller mail til seniorsundraad@kolding.dk for nærmere information.

At komme rundt

– mod, lyst og evne til at bevæge sig rundt og finde rundt i Kolding Kommune.

At komme rundt handler om at borgere med særlige behov skal have lyst til, og lige mulighed for, at komme rundt i Kolding Kommune.

At komme rundt handler om, hvordan du som kørestolsbruger kommer rundt i gaden, hvordan du som hørehæmmet finder vej hen til bybussen, hvordan du som synshandicappet kommer rundt ved Marielundssøen eller hvordan du som ordblind tyder skiltningen til seværdigheder i midtbyen. Men at komme rundt handler også om at du kan få opfyldt basale behov såsom mad, drikke og toiletbesøg.

At komme rundt handler derfor også om adgangen til toiletter, som måske kan være helt afgørende for, at dit ærinde overhovedet er muligt.

At komme rundt handler om, hvordan vi indretter Kolding, så borgere med særlige behov kan finde rundt, og ikke 'fastlåses' til ruter og steder de kender på grund af manglende tilgængelighed.

At komme rundt handler derfor meget om Kolding Kommunes fysiske byplanlægning – hældningsgrad på ramper – bredden på fortove – ledelinjer i belægningen – god og letforståelig skiltning – og adgang til handicapegnede toiletter.

Men at komme rundt handler også om at reklameskilte, butiksvareer, henstillede cykler, barnevogne, parkerede biler og byggeprojekter ikke blokerer gågaden, fortovene, stierne og andre adgangsveje.

Vi vil i Kolding Kommune:

Sætte fokus på at gågaden, fortovene og stierne er tilgængelige for alle.

Sætte fokus på gode tilgængelighedsløsninger ved etablering af kantsten, ramper og andre niveauforskelle.

Forbedre din mulighed for at gøre opmærksom på tilgængelighedsudfordringer.

Sætte fokus på at gøre midtbyens tilbud mere tilgængelige.

Sætte fokus på adgangsforholdene til grønne områder.

Sætte fokus på handicapegnede toiletter i midtbyen.

Hældningen på ramper bør maks. være 1:20, altså 5 cm stigning pr. meter rampe.

Danske blindesamfund:

'Et ledelinjesystem er en taktil (berørbar, red.) afmærkning, der anlægges for at hjælpe personen med synshandicap med at orientere sig.'

At komme ind

– mod, lyst og evne til at bevæge sig indenfor – på lige fod med alle andre.

At komme ind handler om at borgere med særlige behov skal kunne anvende kommunale bygninger, sygehuse og alle andre bygninger på lige fod med andre borgere i Kolding Kommune. Bygningerne skal dog ikke bare være tilgængelige, altså at man kan komme derhen og ind. De skal også være anvendelige, altså at man kan komme ind i elevatoren og at man kan komme rundt i lokalerne.

At komme ind betyder, at svingdøren ved hoveddøren skal være stor nok til en kørestolsbruger – at knapperne i elevatoren er med blindskrift – at der er teleslynge så foredraget kan høres – at håndtaget på toiletdøren sidder rigtigt – at der er plads mellem tøjstativerne til at komme rundt – og at der ikke er trin eller andre uhensigtsmæssige niveauforskelle i bygningen.

At komme ind handler derfor om, hvordan vi indretter vores bygninger, så borgere med særlige behov kan komme ind samt anvende bygningen på lige fod med andre borgere i Kolding Kommune.

Arbejdet med at sikre tilgængelighed i bygningerne sker bedst i planlægningsfasen, når bygninger skal opføres eller renoveres.

At tænke handicapgrupper ind i planlægningsfasen og tænke tilgængelighed ind i udbudsmaterialet er derfor vigtigt.

Vi vil i Kolding Kommune:

Inddrage borgere med særlige behov allerede i planlægningsfasen, når der bygges nyt eller renoveres.

Indarbejde tilgængelighed som et element i udbudsmateriale når det er relevant.

Have fokus på, at alle borgere i Kolding Kommune - uanset funktionsniveau – skal kunne anvende kommunale og offentlige bygninger, og i videst muligt omfang butikker og andre private bygninger.

Der findes mange regler og vejledninger om tilgængelighed, f.eks. om handikaptoiletters størrelse, rampers udformning og elevatorers indretning. I Kolding Kommune arbejder vi ud fra byggetekniske anvisninger fra Statens Byggeforskningsinstitut (SBI). Du kan læse mere på <https://sbi.dk/>

Giv os et praj om tilgængeligheden!

Vi har gjort det nemt for dig at indberette problemer omkring tilgængeligheden i Kolding Kommune.

Som en del af tilgængelighedsstrategien har vi videreudviklet smartphone-app'en Giv Et Praj.

Giv Et Praj er en app, hvor du kan indberette fejl og mangler på kommunale udearealer. Det kan eksempelvis være huller i asfalten, ødelagte fortov eller fyldte affaldskurve. Hvis du ikke allerede kender app'en, kan du læse mere på www.kolding.dk/givetpraj. Du henter app'en ned på din telefon ved at søge på 'Giv et praj Kolding' i App Store eller Google Play.

Vi har videreudviklet app'en, så den nu ikke kun handler om huller og ødelagte fliser, men også tilgængelighedsudfordringer. Vi vil nemlig gerne give dig bedre mulighed for at gøre opmærksom på de udfordringer, som du oplever i Kolding Kommune.

Støder du på uhensigtsmæssig indretning og barrierer, som forhindrer din fremkommelighed, kan du tage et billede i app'en, beskrive problemet og sende det til os. De praj, som vi får ind vil årligt blive behandlet og prioriteret i dialog med Handicaprådet.

På www.kolding.dk/tilgaengelighed finder du en guide til hvordan du bruger app'en. For nogle borgere med funktionsnedsættelse kan det være vanskeligt at anvende app'en. Vi håber du som pårørende, hjælper eller frivillig, i disse tilfælde vil være behjælpelig. Guiden findes også i en version, der egner sig til højtlesning, hvis du er blind eller svagtseende.

**Søg på 'Giv et praj Kolding' i
App Store eller Google Play.**

Læs mere og find et direkte link til
download her: www.kolding.dk/givetpraj

Ønsker du ikke at anvende app'en
kan du give et praj om tilgængelighed her:

Telefon: 79 79 14 00
(Tryk 5, dernæst 3)

E-mail: Tilgaengelighed@kolding.dk

K Kolding Kommune
Tilgængelighedsstrategi 2018-21

www.kolding.dk/tilgaengelighed

By- og Udviklingsforvaltningen
Senior- og Socaiforvaltningen

Telefon: 79 79 79 79